

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 093-252-2022

ที่ มอ 751/ฉ 145

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร

ด้วยนายอับลเลาะ มะฆา รหัสนักศึกษา 5720420018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุหัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาเดร์ สะอะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามและข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 093-252-2022

ที่ มอ 751/ล 145

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อับดุลฮากีม เอ็งปียา

ด้วยนายอับดุลเลาะ มะฆา รหัสนักศึกษา 5720420018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุหัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาเดร์ สะอะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามและข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ 0521.2.08/141

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุฮัมมัดสกรี มั่นยูณู

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอับลเลาะ มะฆา รหัสนักศึกษา 5720420018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุหัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาเดร์ สะอะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.มุหัมมัดดรอฟลี แวหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 093-252-2022

โทรสาร 0-7334-726

ที่ ศธ 0521.2.08/ว 142

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้บริหารศูนย์.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอับดุลเลาะ มะฆา รหัสนักศึกษา 5720420018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุหัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาเดร์ สะอะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรครูผู้สอนในสังกัดของท่าน เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุหัมมัดของครูผู้สอน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากครูผู้สอนโปรดกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาเละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ
โทร. 093-252-2022
โทรสาร 0-7334-726

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะหมัด ยี่สุนทรง
ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชาอิสลามศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. อาจารย์ ดร. อับดุลฮากีม เฮ็งปียา
ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชาอิสลามศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มูฮามัดสกรี มั่นบุญ
ตำแหน่ง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity)

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนปีมฐัฒมัตของครุผู้สอน ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ผลการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านรูปแบบการสอน						
การสอนรายบุคคล						
1	ท่านได้สอนผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ท่านได้สอนผู้เรียนเพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
3	ท่านได้สอนเป็นรายคนเป็นการช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
4	ท่านได้สอนเป็นรายคนเพื่อสะดวกต่อการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน	+1	0	+1	1.00	ใช้ได้
5	ท่านได้สอนเป็นรายคนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถของตน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การสอนรายกลุ่ม						
6	ท่านได้ดูแลผู้เรียน มีการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ท่านได้สังเกตการณ์ทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่าในกลุ่มมีความเข้าใจในงาน และบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ท่านได้ไปช่วยกลุ่มตามความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	ท่านได้ให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ หลังจากนั้นมีการสรุปร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนต่อไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ท่านได้ฝึกชี้แนะ สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
11	ท่านได้มีการวิเคราะห์ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มทางด้านเนื้อหาที่ท่านได้สอนไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านวิธีสอน						
การสอนแบบบรรยาย						
12	ท่านได้ใช้ภาษาที่ผู้เรียนฟังเข้าใจง่าย	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง

13	ท่านใช้น้ำเสียงและคำพูดที่ชัด มีสำนวนโวหาร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	ในการบรรยายท่านจะมีการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับหัวข้อที่บรรยาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	ในการบรรยายท่านจะมีการอุปมาอุปมัยเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การสอนแบบสาธิต						
16	ท่านได้อธิบายรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวกับการสาธิต	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
17	ท่านได้แนะนำแก่ผู้เรียนหากมีขั้นตอนใดที่ผู้เรียนทำไม่ถูกต้อง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
18	ในบางกรณีท่านได้ทำการสาธิตหลายๆครั้งเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
19	ท่านได้ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกตแต่ละช่วงของการสาธิต	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
20	ในระหว่างที่ทำการสาธิตท่านได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือท่านได้ซักถามผู้เรียนเป็นระยะๆเพื่อกระตุ้นความคิดและความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	ท่านได้ให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงสาธิตด้วยตนเอง เพื่อเป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	ท่านได้ให้ผู้เรียนบอกและรายงานสิ่งที่ได้สังเกตเห็นหลังจากการสาธิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	ท่านและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่สาธิตและสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	ท่านได้แสดงเป็นตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถทำตามได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การสอนแบบอภิปราย						
25	ท่านได้ร่วมสนทนาซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ท่านได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดตามความเข้าใจและความสามารถของพวกเขา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ท่านได้ให้ผู้เรียนเตรียมตัวค้นคว้าข้อมูลเพื่อการอภิปรายมาล่วงหน้า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ท่านได้กำหนดหัวข้อหรือประเด็นการอภิปรายอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	ท่านได้กำหนดหัวข้ออภิปรายเป็นหัวข้อที่ส่งเสริมวิชาเรียน จุดประสงค์ที่สอน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

30	ในขณะที่ผู้เรียนอภิปราย ท่านได้เก็บความเห็นของสมาชิกผู้ อภิปรายไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	การสรุปบทเรียนท่านได้สรุปเป็นแนวคิดหลังก่อน แล้ว ขยายด้วยความคิดย่อยทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย พร้อมทั้ง ประเด็นสำหรับการคิดและอภิปรายในครั้งต่อไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การสอนแบบใช้คำถาม						
32	ท่านได้ใช้คำถามที่ตรงประเด็นและใช้ภาษาที่ผู้เรียนเข้าใจ ได้ตรงกับความต้องการของผู้สอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	ท่านได้ใช้คำพูดและภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
34	ถ้าไม่มีคำตอบ ท่านได้ถามใหม่โดยใช้คำถามที่ง่ายขึ้นหรือ อธิบายขยายทำให้ผู้เรียนได้แนวทางในการตอบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	ท่านได้ใช้คำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหา วย สถิติปัญหาและ ภูมิหลังของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	ท่านได้ใช้คำถามที่ทำให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและนำไปใช้ ตลอดจนควรเป็นคำถามแบบเปิดที่ ผู้เรียนต้องใช้ความคิดในการตอบอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การสอนแบบตรึงขีบและตรึงขีบ						
37	ท่านได้ใช้สำนวนโวหารในการถ่ายทอดเสมือนกับผู้เรียนได้ เห็นภาพจริง เช่นความสุขในสวรรค์ หรือการลงโทษในนรก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	ท่านได้ชี้แนะและตักเตือนด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อการ เปลี่ยนแปลงผู้เรียนสู่การกระทำที่ดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	ท่านได้ชี้แนะและตักเตือนผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในเรื่องที่ท่านได้ชี้แนะและ ตักเตือน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41	ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะชี้แนะและตักเตือน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
42	ท่านได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักถึงการ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและมีคุณค่า และห่างไกลจากสิ่งชั่วต่างๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43	ท่านได้ตักเตือนผู้เรียนบางคนแบบไม่ประจาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.เทคนิคการสอน						
เทคนิคการสอนโดยสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน						
44	ในช่วงเวลาสอน ท่านจะเป็นคนที่สุขุมเยือกเย็น รอบคอบ และมีเหตุผลกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45	ท่านให้โอกาสผู้เรียนในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขจุดบกพร่อง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

46	ท่านได้ติดตามทุกข์สุขของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47	ท่านได้ไปเยี่ยมเยียนผู้เรียนที่เจ็บไข้ไม่สบาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48	ท่านได้มอบความอ่อนโยน เมตตากรุณาและรักผู้เรียน เสมือนลูกของตัวเอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49	ท่านได้พูดจาไพเราะและรู้จักเอาใจต่อบรรดาผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50	ท่านได้ติดตามปัญหาและแก้ปัญหาของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียน						
51	ในการสอนท่านได้คำนึงถึงสติปัญญาและความสามารถที่ แตกต่างกันของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
52	ท่านได้ถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนตามระดับความ แตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
53	ท่านได้แนะนำและมอบหมายงานแก่ผู้เรียนตามความถนัด และความสามารถของพวกเขา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
54	ท่านได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและ ความสามารถของพวกเขา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
55	ท่านได้ตอบคำถามของผู้เรียนตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ ละบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56	ท่านจะเจียบและยอมรับต่อผู้เรียนในบางโอกาส	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน						
57	ท่านได้เลือกหัวข้อการสอนในแต่ละคาบได้เหมาะสมกับ สติปัญญาและความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58	ท่านได้สอนอย่างมีระบบและมีขั้นตอนโดยท่านได้สอนจาก สิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่ยาก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
59	ท่านได้สอนจากเรื่องทั่วไปสู่เรื่องเฉพาะ และจากหัวข้อ ย่อยสู่หัวข้อหลัก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
60	ในการสอนนั้น ท่านได้เริ่มจากสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้อง เรียนรู้ก่อนแล้วค่อยก้าวไปที่ละขั้นตอนสู่สิ่งที่สูงกว่า ยาก กว่า และละเอียดกว่า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
61	เนื้อหาที่ท่านนำมาสอนมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน						
62	ท่านได้ฝึกการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนก่อนเสมอเพื่อความ คล่องตัวในการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

63	ท่านได้แสดงสื่อการสอนให้เห็นได้ชัดทั่วทั้งห้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
64	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมหรือได้ศึกษาจากสื่อการสอนนั้นๆด้วยตนเอง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้/ปรับปรุง
65	ท่านได้แสดงท่าทางประกอบและแสดงออกทางสีหน้า หรือการปรับระดับสูงต่ำของน้ำเสียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
66	ท่านเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและการรับรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
67	ท่านใช้สื่อประกอบการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
68	ท่านผลิตสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เทคนิคการสร้างความสนใจ						
69	ท่านได้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจในบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
70	ท่านได้สร้างความสนใจในสิ่งที่ท่านกำลังนำเสนอและถ่ายทอดด้วยตั้งคำถามและเปลี่ยนอิริยาบถต่างๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
71	ท่านได้เกริ่นนำด้วยคำพูดที่สร้างความสนใจของผู้เรียน และในขณะที่พูดท่านได้เน้นเสียงสูงและต่ำสลับกันไปตามจังหวะเนื้อเรื่องที่ต้องการนำเสนอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
72	ท่านได้สร้างความสนใจในขณะที่ท่านสอนด้วยการเล่าเรื่องที่เป็นตัวประกอบและแสดงท่าทางประกอบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
73	ในระหว่างที่ท่านสอน ท่านจะหยอกล้อผู้เรียนตามกาลเทศะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
74	ท่านได้มีการเน้นย้ำในเรื่องที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน

1.1 ปัญหาด้านรูปแบบการสอน

.....

1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านรูปแบบการสอน

.....

2.1 ปัญหาด้านวิธีสอน

.....

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวิธีสอน

.....

3.1 ปัญหาด้านเทคนิคการสอน

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคการสอน

.....

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนปีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ
มัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านนปี
ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามสถานภาพที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป
4. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลเสียใดๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และจะใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายอับลเลาะ มะฆา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัตตานี

ตอนที่ 1

สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1) เพศ

ชาย หญิง

2) อายุ

- ต่ำกว่า 31 ปี
 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี
 61 ปีขึ้นไป

3) ระดับการศึกษา

3.1 ระดับการศึกษาด้านศาสนา

- อิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอีย)
 อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิต)
 อิสลามศึกษาตอนปลาย (ชะนาวีรีย)
 สถาบันศึกษาปอเนาะ
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่นๆ (ระบุ.....)

3.2 ระดับการศึกษาด้านสามัญ

- ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่นๆ.....

4) ประสบการณ์การสอน

- 1 - 5 ปี
 6 - 10 ปี
 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัด

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน โดยยึดเกณฑ์การพิจารณาเลือกตอบแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

1 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านรูปแบบการสอน						
การสอนรายบุคคล						
1	ท่านได้สอนผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางการประเมินทักษะเบื้องต้น ของผู้เรียน					
2	ท่านได้สอนผู้เรียนเพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียน แต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย					
3	ท่านได้สอนเป็นรายคนเป็นการช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้ เหมาะสมกับการเรียน					
4	ท่านได้สอนเป็นรายคนเพื่อสะดวกต่อการประเมินผลและ ส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน					
5	ท่านได้สอนเป็นรายคนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถ ของตน					
การสอนรายกลุ่ม						
6	ท่านได้ดูแลผู้เรียน มีการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด					
7	ท่านได้สังเกตการณ์ทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่าใน กลุ่มมีความเข้าใจในงาน และบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
8	ท่านได้ไปช่วยกลุ่มตามความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของกลุ่ม					
9	ท่านได้ให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ หลังจากนั้นมีการสรุปร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนต่อไป					

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10	ท่านได้ฝึกชี้แนะ สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ					
11	ท่านได้มีการวิเคราะห์ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มทางด้านเนื้อหาที่ท่านได้สอนไป					
2. ด้านวิธีสอน						
การสอนแบบบรรยาย						
12	ท่านได้ใช้ภาษาที่ผู้เรียนฟังเข้าใจง่าย					
13	ท่านใช้น้ำเสียงและคำพูดที่ชัด มีสำนวนโวหาร					
14	ในการบรรยายท่านจะมีการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับหัวข้อที่บรรยาย					
15	ในการบรรยายท่านจะมีการอุปมาอุปมัยเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น					
การสอนแบบสาธิต						
16	ท่านได้อธิบายรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวกับการสาธิต					
17	ท่านได้แนะนำแก่ผู้เรียนหากมีขั้นตอนใดที่ผู้เรียนทำไม่ถูกต้อง					
18	ในบางกรณีท่านได้ทำการสาธิตหลายๆครั้งเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง					
19	ท่านได้ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกตแต่ละช่วงของการสาธิต					
20	ในระหว่างที่ทำการสาธิตท่านได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือท่านได้ซักถามผู้เรียนเป็นระยะๆเพื่อกระตุ้นความคิดและความสนใจของผู้เรียน					
21	ท่านได้ให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงสาธิตด้วยตนเอง เพื่อเป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด					
22	ท่านได้ให้ผู้เรียนบอกและรายงานสิ่งที่ได้สังเกตเห็นหลังจากการสาธิต					
23	ท่านและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่สาธิตและสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับ					
24	ท่านได้แสดงเป็นตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถทำตามได้					

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบิมุขมัดของครูผู้สอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
การสอนแบบอภิปราย						
25	ท่านได้ร่วมสนทนาซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ผู้เรียน					
26	ท่านได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดตามความ เข้าใจและความสามารถของพวกเขา					
27	ท่านได้ให้ผู้เรียนเตรียมตัวค้นคว้าข้อมูลเพื่อการอภิปรายมา ล่วงหน้า					
28	ท่านได้กำหนดหัวข้อหรือประเด็นการอภิปรายอย่างชัดเจน					
29	ท่านได้กำหนดหัวข้ออภิปรายเป็นหัวข้อที่ส่งเสริมวิชาเรียน จุดประสงค์ที่สอน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน					
30	ในขณะที่ผู้เรียนอภิปราย ท่านได้เก็บความเห็นของสมาชิกผู้ อภิปรายไว้					
31	การสรุปบทเรียนท่านได้สรุปเป็นแนวคิดหลังก่อน แล้วขยาย ด้วยความคิดย่อยทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย พร้อมทั้ง ประเด็นสำหรับการคิดและอภิปรายในครั้งต่อไป					
การสอนแบบใช้คำถาม						
32	ท่านได้ใช้คำถามที่ตรงประเด็นและใช้ภาษาที่ผู้เรียนเข้าใจได้ ตรงกับความต้องการของผู้สอน					
33	ท่านได้ใช้คำพูดและภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน					
34	ถ้าไม่มีคำตอบ ท่านได้ถามใหม่โดยใช้คำถามที่ง่ายขึ้นหรือ อธิบายขยายทำให้ผู้เรียนได้แนวทางในการตอบ					
35	ท่านได้ใช้คำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหา วย สติปัญญาและภูมิ หลังของผู้เรียน					
36	ท่านได้ใช้คำถามที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและนำไปใช้ ตลอดจนควรเป็นคำถามแบบเปิดที่ ผู้เรียนต้องใช้ความคิดในการตอบอย่างมีเหตุผล					
การสอนแบบตรึงมือและตรึงเท้า						
37	ท่านได้ใช้สำนวนโวหารในการถ่ายทอดเสมือนกับผู้เรียนได้ เห็นภาพจริง เช่นความสุขในสวรรค์ หรือการลงโทษในนรก					

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
38	ท่านได้ชี้แนะและตักเตือนด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนสู่การกระทำที่ดี					
39	ท่านได้ชี้แนะและตักเตือนผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม					
40	ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในเรื่องที่ท่านได้ชี้แนะและตักเตือน					
41	ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะชี้แนะและตักเตือน					
42	ท่านได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักถึงการปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามและมีคุณค่า และห่างไกลจากสิ่งชั่วต่างๆ					
43	ท่านได้ตักเตือนผู้เรียนบางคนแบบไม่ประจาน					
3.เทคนิคการสอน						
เทคนิคการสอนโดยสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน						
44	ในช่วงเวลาสอน ท่านจะเป็นคนที่สุขุมเยือกเย็น รอบคอบ และมีเหตุผลกับผู้เรียน					
45	ท่านให้โอกาสผู้เรียนในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขจุดบกพร่อง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
46	ท่านได้ไต่ถามทุกข์สุขของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ					
47	ท่านได้ไปเยี่ยมเยียนผู้เรียนที่เจ็บไข้ไม่สบาย					
48	ท่านได้มอบความอ่อนโยน เมตตากรุณาและรักผู้เรียนเสมือน ลูกของตนเอง					
49	ท่านได้พูดจาไพเราะและรู้จักเอาใจต่อบรรดาผู้เรียน					
50	ท่านได้ไต่ถามปัญหาและแก้ปัญหาของผู้เรียน					
เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียน						
51	ในการสอนท่านได้คำนึงถึงสติปัญญาและความสามารถที่ แตกต่างกันของผู้เรียน					
52	ท่านได้ถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนตามระดับความ แตกต่างระหว่างบุคคล					
53	ท่านได้แนะนำและมอบหมายงานแก่ผู้เรียนตามความถนัด และความสามารถของพวกเขา					
54	ท่านได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและ ความสามารถของพวกเขา					

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบิมุฮัมมัดของครูผู้สอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
55	ท่านได้ตอบคำถามของผู้เรียนตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล					
56	ท่านจะเสียบและยอมรับต่อผู้เรียนในบางโอกาส					
เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน						
57	ท่านได้เลือกหัวข้อการสอนในแต่ละคาบได้เหมาะสมกับ สติปัญญาและความสามารถของผู้เรียน					
58	ท่านได้สอนอย่างมีระบบและมีขั้นตอนโดยท่านได้สอนจากสิ่ง ที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยาก					
59	ท่านได้สอนจากเรื่องทั่วไปสู่เรื่องเฉพาะ และจากหัวข้อย่อยสู่ หัวข้อหลัก					
60	ในการสอนนั้น ท่านได้เริ่มจากสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้อง เรียนรู้ก่อนแล้วค่อยก้าวไปที่ละขั้นตอนที่สูงกว่า ยากกว่า และละเอียดกว่า					
61	เนื้อหาที่ท่านนำมาสอนมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน					
เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน						
62	ท่านได้ฝึกการใช้สื่อประกอบการสอนก่อนเสมอเพื่อความ คล่องตัวในการสอน					
63	ท่านได้แสดงสื่อการสอนให้เห็นได้ชัดทั่วทั้งห้อง					
64	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมหรือได้ศึกษาจากสื่อ การสอนนั้นๆด้วยตนเอง					
65	ท่านได้แสดงท่าทางประกอบและแสดงออกทางสีหน้า หรือ การปรับระดับสูงต่ำของน้ำเสียง					
66	ท่านเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ เนื้อหาและการรับรู้ของผู้เรียน					
67	ท่านใช้สื่อประกอบการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ และเข้าใจบทเรียนมากขึ้น					
68	ท่านผลิตสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง					
เทคนิคการสร้างความสนใจ						
69	ท่านได้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจใน บทเรียนที่กำลังเรียนอยู่					

ข้อ	การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบิมุฮัมมัดของครูผู้สอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาดีกา)	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
70	ท่านได้เร้าความสนใจในสิ่งที่ท่านกำลังนำเสนอและถ่ายทอด ด้วยตั้งคำถามและเปลี่ยนอิริยาบถต่างๆ					
71	ท่านได้เกริ่นนำด้วยคำพูดที่เร้าความสนใจของผู้เรียน และ ในขณะที่พูดท่านได้เน้นเสียงสูงและต่ำสลับกันไปตามจังหวะ เนื้อเรื่องที่ต้องการนำเสนอ					
72	ท่านได้เร้าความสนใจในขณะที่ท่านสอนด้วยการเล่าเรื่องที่ เป็นตัวประกอบและแสดงท่าทางประกอบ					
73	ในระหว่างที่ท่านสอน ท่านจะหยอกล้อผู้เรียนตามกาลเทศะ					
74	ท่านได้มีการเน้นย้ำในเรื่องที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน					

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน

1.1 ปัญหาด้านรูปแบบการสอน

.....

1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านรูปแบบการสอน

.....

2.1 ปัญหาด้านวิธีสอน

.....

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวิธีสอน

.....

3.1 ปัญหาด้านเทคนิคการสอน

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคการสอน

.....

ภาคผนวก จ

นิพนธ์ต้นฉบับ (manuscript)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

การปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

อับดุลเลาะ มะฆา¹ กาเดร์ สะอะ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา และสามัญและประสบการณ์การสอน 3) เพื่อรวบรวมปัญหาและแนวทางแก้ไข การปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูผู้สอนในตาดีกา จำนวน 226 คน จากประชากรทั้งสิ้น 521 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการทดสอบทีและค่าทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ที่มีเพศ ระดับการศึกษาสามัญ และประสบการณ์ในการสอนสอนต่างกัน มีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดไม่แตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนที่มีอายุและระดับการศึกษาด้านศาสนามีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัด ของครูผู้สอนในด้านรูปแบบการสอน พบปัญหาคือ ครูผู้สอนมักจะใช้รูปแบบการสอนรูปแบบเดียวคือการสอนเป็นรายกลุ่ม แนวทางแก้ไข คือครูผู้สอนควรสอนด้วยการใช้รูปแบบที่หลากหลาย ใช้รูปแบบการสอนรายคนและรายกลุ่มสลับกันไปและมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน

¹ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาอิสลามศึกษา, วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ปรินญาเอก (อิสลามศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

เพื่อที่จะได้เข้าถึงปัญหาของแต่ละคน ในด้านวิธีสอน พบปัญหา คือ ครูผู้สอนไม่ได้ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย แนวทางแก้ไข คือ ครูผู้สอนควรศึกษาความรู้ด้านรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านปี และด้านเทคนิคการสอนของท่านปี พบปัญหา คือ ครูผู้สอนไม่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน แนวทางแก้ไขคือ ครูผู้สอนควรใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

คำสำคัญ : การปฏิบัติการสอนของท่านปี ครูผู้สอนตาตึกา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Teaching Practices According to the Prophet Muhammad's Approach for Teacher in Tadika in Mueang District Narathiwat Province

Abdulloh Makha ¹ Kader saa'd ²

ABSTRACT

This research aims 1) to study teaching practices according to the Prophet Muhammad's approach for teacher in tadika in Mueang, District Narathiwat Province, 2) to compare the teaching practices According to the Prophet Muhammad's Approach for Teacher in Tadika 3) and to compile problems and suggest ways to improve the teaching practices According to the Prophet Muhammad's Approach for Teacher in Tadika in Mueang, District Narathiwat Province. A sample consists of 226 Teachers in Tadika in Mueang District, Narathiwat Province from totaling 521 of the population. Data was collected through questionnaires. The data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test, and multiple comparisons test of Scheffe

The research findings showed follows:

1. The level of teaching practices according to the Prophet Muhammad's Approach for Teacher in Tadika in Mueang District, Narathiwat Province was high.
2. The comparison results of teaching practices According to the Prophet Muhammad's Approach for teacher in Tadika in Mueang District, Narathiwat Province base on gender, general education and teaching experience were not different. However, it was found that teaching practices according to the Prophet Muhammad's Approach based on age and religious education level were significant different at .05 level.
3. The compilation of problems and suggestions for improving practices According to the Prophet Muhammad's Approach for Teacher are on the teaching model problem, teachers often use one model teaching that is lecturing method, for improving is teachers should use various teaching models and organize activities with students to know the problems of students. on the teaching method problem, teachers lack of using various for improving is teachers should learn Muhammad's teachings approach. and on the teaching technique problem, teachers seldom use teaching learning media, for improving is Teachers should use various instructional media Technologic media to attract the students

Keyword : Teaching Practices of Prophet Teacher of Tadika

¹ Graduated (Islamic Studies) Prince of Songkhla University

² Ph.D. (Islamic Studies) Assistant Professor

บทนำ

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นสามัญชนคนหนึ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงคัดเลือกท่านมาเป็น นบี เราะฮูตและเป็นครูผู้สอนให้แก่มนุษยชาติ ไม่ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะนับถือศาสนาใด พูดภาษาใดหรือเชื้อชาติใดก็แล้วแต่ ทั้งหมดนั้นล้วนเป็นผู้ที่จะต้องน้อมรับคำสอนของท่านทั้งนั้น แม้ว่าท่านถูกส่งมาให้แก่ชนอาหรับเผ่ากุร็อยช์ก็ตามแต่ แต่คำสอนของท่านมันครอบคลุมสำหรับมนุษย์ทุกคน กลุ่มชนอาหรับนั้นถือเป็นชนชาติหนึ่งที่ได้รับคุณธรรม จริยธรรม เป็นพวกที่ชอบสร้างความเสียหายบนหน้าแผ่นดินอย่างมากมาย และเมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้มาสั่งสอนอบรมขัดเขลาจิตใจของพวกเขາเหล่านั้นด้วยความรู้วะหยูของอัลลอฮ์ ﷻ สภาพสังคม วิถีชีวิตความของพวกเขาก็เสื่อมโทรมกลับกลายเป็นสังคมแห่งความดี สังคมแห่งสันติภาพและสังคมแห่งการเรียนรู้ัจธรรมแห่งชีวิตของการเกิดมาบนอยู่โลกนี้ การวะหยูอัลกุรอานในครั้งแรกนั้น อัลลอฮ์ได้ทรงส่งท่านมลาอิกะฮ์ญิบรีลมาเป็นครูคนแรกของท่านนบีมุฮัมมัด และท่านนบีได้เรียนรู้สู่เราะฮ์อัลอะลัก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างนี้ 1) การอ่าน ท่านนบีได้เริ่มด้วยการอ่าน เพราะอัลลอฮ์ทรงวะหยูว่า จงอ่านเถิด 2) การฟัง ท่านนบีได้ฟังโองการที่มลาอิกะฮ์นำมาถ่ายทอดให้แก่ท่านนบี 3) การมีสมาธิ ในตอนแรกเริ่ม ท่านนบีไม่ทราบว่าเป็นอะไร เกิดความกลัวจนตัวสั่นและไม่มีสมาธิ มลาอิกะฮ์ญิบรีลจึงเข้าไปสวมกอด ท่านนบีรู้สึกสบายใจและมีสมาธิที่จะรับรู้และเรียนรู้ 4) ใช้กระบวนการคิด เมื่อท่านนบีได้รับความรู้แล้วท่านได้ใช้กระบวนการคิด คิดไตร่ตรองว่าสิ่งที่ได้รับรู้เหล่านั้นแท้จริงคืออะไร 5) การรายงาน เมื่อท่านนบีกลับบ้าน ท่านได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปรายงานให้ภรรยาท่านฟัง 6) การอภิปราย ท่านนบีและภรรยาของท่านได้ร่วมกันอภิปรายในองค์ความรู้ที่ได้รับ 7) การสรุป ท่านนบีและภรรยาของท่านได้ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้รับ 8) การลงมือปฏิบัติ ท่านได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการสรุปไปปฏิบัติจริง 9) การประเมิน ท่านนบีได้ประเมินจากการปฏิบัติของท่านเองว่ามีผลเป็นประการใดบ้าง 10) การเผยแพร่ สุดท้ายท่านนบีได้นำความรู้ที่ถูกต้องเที่ยงตรงไปเผยแพร่แก่มนุษยชาติ (สุนทร ปิยะวสันต์ 2550 : 58-59) และท่านนบีก็ได้สั่งใช้ให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านนำคำสอนไปเผยแพร่ให้แก่ผู้คนต่อไป ในอัลกุรอานได้กล่าวถึงความประเสริฐของการเป็นผู้สอน ดังที่อัลลอฮ์ได้ทรงตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي

مِنَ الْمُتْسَلِّمِينَ ﴾

(فصلت : 33)

ความว่า “และผู้ที่ดีเลิศยิ่งไปกว่าผู้เชิญชวนไปสู่อัลลอฮ์และเขาปฏิบัติงานที่ดีและกล่าวว่าแท้จริงฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้มอบน้อม”

(พศคิลิต : 33)

ท่านอิหม่ามอัลฆะซาลี (al-Ghazālīy, 1986 : 1/69-70) ได้กล่าวแนะผู้สอน เพื่อดำเนินการสอนด้วยวิธีต่างๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในความรู้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และแสวงหาวิธีและเทคนิคการสอนเยี่ยงอย่างท่านนบี และให้ปฏิบัติกับผู้เรียน เสมือนลูกของตนเอง

ชัยคุดาวูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-ฟาฏอนีย์ (Syeikh Daud al-Fatoni. Nd. : 2,5) ได้กล่าวว่า “ผู้สอนมีหน้าที่สอนให้ผู้เรียนมีความรู้เพื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติอิบาดะฮ์และมุอามาละฮ์ได้ ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์และเพื่อเป็นบ่าวที่โปรดปรานและรักยิ่งของอัลลอฮ์ﷻ ผู้สอนต้องปลูกฝังถึงความสำคัญของการศึกษาแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความพากเพียรมุมานะที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าค่ายผู้ที่ศึกษาหาความรู้ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้สอนผู้เรียนหรือผู้ที่ให้ข้อชี้แนะแก่ผู้ที่ต้องการความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง”

รายงานจากท่านญาบิร บิน สะมุเราะฮ์ﷺ เล่าว่า

((كان رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يطيل الموعظة يوم الجمعة
إلا من كلمات يسيرات))

(أخرجه ابوداود : 1107)

ความว่า “ท่านเราะฮ์สูลﷺ ไม่ได้ดักเตือน (อ่านคฺฎบะฮ์) ใช้เวลา ยาวนานในวันศุกร์ โดยการให้คำดักเตือนค่อนข้างสั้น”

(บันทึกโดย Abu Dāwud : 1107)

จากอะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าท่านท่านนบีﷺได้อ่านคฺฎบะฮ์ดักเตือน เตะหะบะฮ์ﷻในวันศุกร์ เป็นการดักเตือนที่ใช้เวลาไม่นานมาก เพราะเราะฮ์สูลเกรงว่าบรรดา เตะหะบะฮ์ﷻของท่านจะรู้สึกเบื่อหน่ายในการฟังคฺฎบะฮ์ที่ใช้เวลานานเกิน และอาจจะทำให้บรรดา เตะหะบะฮ์ﷻไม่ได้รับประโยชน์จากการฟังคฺฎบะฮ์

การปฏิบัติการสอนเป็นปัจจัยหลักของครูผู้สอนในการจะถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน หากครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอน วิธีการสอนและเทคนิคการสอน อาจจะทำให้การจัดการเรียนสอนนั้นไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรืออาจจะทำให้ผู้เรียนนั้นไม่เข้าใจ หรือสับสนเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดพลาดของผู้เรียนก็เป็นได้ ดังนั้น ครูผู้สอนควรที่จะศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนของผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดของมนุษย์ นั่นก็คือท่านนบีﷺ โดยการนำรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านมา ประยุกต์ใช้ในการสอนของครูผู้สอนเพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนต่อไป

การจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ถือเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาต่อสังคมมุสลิมมา ยาวนานมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการสั่งสอนลูกหลาน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมและประชาชาติในอนาคต

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทั้ง 67 ศูนย์ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่ามีครูผู้สอนที่หลากหลายทางด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ในบางตาดีกามีครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศ กระทั่งบางตาดีกามีครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี บางศูนย์มีครูผู้สอนในระดับปริญญาตรีเกือบทุกคน และยังมีครูผู้สอนไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และยังพบว่ามีครูผู้สอนในตาดีกาที่ยังคงสอนแบบเดิม ๆ ที่ไม่ค่อยจะมีความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนของท่านนบีﷺที่ครูผู้สอนปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับใดบ้างก็ยังไม่รู้ ซึ่งในความหลากหลายในด้านสถานภาพ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ของครูผู้สอนในตาดีกานั้น จะสามารถรับรองได้มากน้อยแค่ไหนว่าครูผู้สอนเหล่านั้นได้ปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านนบีﷺ และได้นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะป็นในด้านรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านนบีﷺ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติการสอนตามแนวทางท่านนบีﷺ ของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางท่านนบีﷺ ของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางท่านนบีﷺ ของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาด้านศาสนาและสามัญและประสบการณ์การสอน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปฏิบัติการสอนตามแนวทางท่านนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 521 คน จากตาดีกา 67 ศูนย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มี 3 ตอน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ด้านรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน 3) แบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questions) เกี่ยวกับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่ (Frequency) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้าแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยใช้ค่าทดสอบที (t-test) และค่าทดสอบเอฟ (F-test) ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสมาวิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุเฉลี่ยต่ำกว่า 31 ปี ระดับการศึกษาด้านศาสนาอยู่ในระดับชนะนาวิย ระดับการศึกษาด้านสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ประสบการณ์ในการการสอน 11 ปีขึ้นไป เมื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีสาระสำคัญดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านรูปแบบการสอน ครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก
2. ด้านวิธีสอน ครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบใช้คำถามและการสอนแบบตั้งคำถามและตั้งข้อสงสัยอยู่ในระดับมาก ส่วนการสอนแบบอภิปรายอยู่ในระดับปานกลาง
3. ด้านเทคนิคการสอน ครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาด้านศาสนาและสามัญ และประสบการณ์การสอน สรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน ด้านรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุต่างกัน พบว่าครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าด้านรูปแบบการสอนไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาด้าน

ศาสนาต่างกัน พบว่าครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาด้านศาสนามีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบี มุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบี มุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ที่มีระดับการศึกษาด้านสามัญต่างกัน พบว่าครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนของตามแนวทางนบี มุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่าง

5. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบี มุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่าครูผู้สอนมีการปฏิบัติการสอนของตามแนวทางนบี มุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่าง

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เป็นรายด้านและจัดระดับความสำคัญของข้อเสนอแนะตามความถี่ ต่อไปนี้

1. ด้านรูปแบบการสอน พบปัญหาที่มีการเสนอมากที่สุดคือ ครูผู้สอนมักจะใช้รูปแบบการสอนรูปแบบเดียวคือการสอนรายกลุ่ม รองลงมาคือ ครูผู้สอนขาดการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน และมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนด้านรูปแบบการสอนที่มีการเสนอมากที่สุดคือ ครูผู้สอนควรสอนด้วยการใช้รูปแบบที่หลากหลาย ใช้รูปแบบการสอนรายคนและรายกลุ่มสลับกันไปและมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนเพื่อที่จะได้เข้าถึงปัญหาของแต่ละคน รองลงมา คือ ให้มีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับรูปแบบการสอนของท่านนบีสำหรับครูผู้สอน ตามลำดับ และพบปัญหาที่มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนเมื่อสอนผู้เรียนรายกลุ่มมักจะเน้นผู้เรียนที่อยู่แถวหน้า

2. ด้านวิธีสอน พบปัญหาที่มีการเสนอมากที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ได้ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย คือเน้นการสอนแบบบรรยาย และครูผู้สอนมักให้ผู้เรียนเขียนตามครูและให้อ่าน รองลงมาคือครูผู้สอนมักจะสอนเน้นทฤษฎีไม่ค่อยจะทำเป็นตัวอย่างหรือสาธิตให้ดู และมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนด้านวิธีสอนที่มีการเสนอมากที่สุดคือ ครูผู้สอนควรศึกษาความรู้ด้านรูปแบบการ สอนวิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านนบี รองลงมา ให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนของท่านนบีสำหรับครูผู้สอน และพบปัญหาที่มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ได้ใช้คำถามในขณะที่สอนผู้เรียนและครูผู้สอนใช้ภาษาที่ทำให้ผู้เรียนยากที่จะเข้าใจในบทเรียนที่สอน

3. ด้านเทคนิคการสอน พบปัญหาที่มีการเสนอมากที่สุด คือครูผู้สอนไม่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนจึงทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยเข้าใจและไม่สนใจในการเรียน รองลงมา คือครูผู้สอนขาดการใช้เทคนิคที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน และมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนด้านวิธีสอนที่มีการเสนอมากที่สุดคือ ครูผู้สอนควรใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รองลงมา ควรใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน เช่นให้ผู้เรียนเรียนนอกห้องเรียนตามสภาพ บริบทและสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และพบปัญหาที่มีการเสนอน้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ค่อยจะให้ความสำคัญกับผู้เรียน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่องปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีฮัมมัด^ﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีฮัมมัด^ﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้าน

โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของมุฮัมมัด วาแม (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะสูลของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับเรื่องการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะสูลของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของฮอซาลี บินล่าเต๊ะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พบว่า หลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของซาก็เราะห์ เจ๊ะแหว (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ยกเว้นด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของจিন্নันท์ พันฉลาด (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พบว่า ประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของครู ความรู้ความสามารถใน

การสอน ความสามารถในการใช้สื่อการสอน การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการวัดและประเมินผลของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าโลกปัจจุบันล้าสมัยไปด้วยสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้มากมายที่ใกล้ตัวสามารถที่จะศึกษา เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว จึงเป็นแนวทางในการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ดีของครูผู้สอน และครูผู้สอนมีการพัฒนาศักยภาพตนเองได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้นทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และอาจเป็นเพราะปัจจุบันครูผู้สอนได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรับการอบรมพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การผลิตและการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลซึ่งทางสำนักงานการศึกษาเอกชนประจำอำเภอหรือจังหวัดได้จัดให้มีขึ้นแก่ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัด ﷺ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ด้านศาสนาและสามัญและประสบการณ์การสอนต่างกัน

1. ครูผู้สอนที่มีเพศ วุฒิการศึกษาสามัญ และประสบการณ์การสอน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอฮ์มัดซาคี มาหะมะ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลาที่มีตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสปีเยน แยนนา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปฏิบัติการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เปิดสองระบบจังหวัดนราธิวาส พบว่า ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนของครูอิสลามศึกษาที่ต่างกันในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ด้านศาสนาและสามัญ ช่วงระดับการปฏิบัติการสอน และประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เปิดสองระบบ จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเริ่มมีการตื่นตัว กระตือรือร้น มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ได้รับการศึกษา ตักตวงประสบการณ์จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่ทันสมัยในปัจจุบัน ได้รับการพัฒนา และการเข้าร่วมการสัมมนาอบรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติการสอนไม่แตกต่าง รวมทั้งระดับการศึกษาสามัญของครูผู้สอนไม่มีความแตกต่าง อาจเป็นเพราะการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดไม่ได้ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาสามัญเสมอไป แม้ว่าครูผู้สอนในตาดีกาจะจบการศึกษาทางด้านสามัญสูงกว่าก็ตามแต่ แต่ถ้าครูผู้สอนได้พยายาม

ศึกษา เรียนรู้และค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับการสอนของท่านนี้แล้ว เขาก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะการเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันมันง่ายกว่าและรวดเร็วกว่าเมื่อเทียบกับในอดีต

จึงทำให้ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาทางด้านสามัญไม่แตกต่างกัน เพราะเพศ ระดับการศึกษาทางด้านสามัญและประสบการณ์การสอนไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดในการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของนบีมุฮัมมัด ﷺ

2. ครูผู้สอนที่มีอายุ และมีระดับการศึกษาด้านศาสนาต่างกัน มีการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยอาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน ย่อมมีวิธีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประสบการณ์การสอนและความรู้ความสามารถที่ไม่เหมือนกัน จากการสังสมมากเป็นระยะเวลานานก็จะส่งผลให้การปฏิบัติการสอนมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิธีสอนกับเทคนิคการสอนแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน ทำให้มีความแตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีอายุที่ต่างกันจะมีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์การสอนทำให้มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนด้วยวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนที่มีระดับศึกษาด้านศาสนามีความแตกต่าง แน่นนอนว่าการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดนั้น ﷺ ต้องอาศัยบุคคลที่มีการศึกษาด้านศาสนาที่สูงกว่า ยิ่งมีการศึกษาทางด้านศาสนาที่สูงขึ้น ครูผู้สอนย่อมมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัด ﷺ มากขึ้นตามลำดับ

และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านรูปแบบการสอนจำแนกตามอายุของครูผู้สอนไม่แตกต่างกันอันเนื่องจากการสอนตามรูปแบบของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้นมีเพียงสองรูปแบบการสอนคือการสอนเป็นรายบุคคลกับการสอนเป็นรายกลุ่ม ซึ่งอายุของครูผู้สอนนั้นไม่ได้เป็นปัญหาในการสอนตามรูปแบบการสอนมากนัก เพราะครูผู้สอนที่มีอายุมากกับครูผู้สอนที่มีอายุน้อยก็สามารถที่จะเลือกสอนตามรูปแบบที่หลากหลายเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของเรียนรู้ที่ได้วางไว้ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดักกา)ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนมากจะใช้ทั้งสองรูปแบบดังกล่าวสลับกันจึงทำให้ไม่มีความแตกต่างในด้านนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรจัดให้มีการสัมมนาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน
2. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เกี่ยวกับการสอนของท่านบีมุฮัมมัดﷺ
3. ควรมีการวัดและประเมินผลการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอหรือจังหวัดที่มีศูนย์ฯ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺของครูผู้สอนตาดีกาในอำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาสกับอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ตามแนวทางนบีมุฮัมมัดﷺเพื่อให้ถึงข้อมูลรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับประเทศไทย. 2542. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย.

อัลมะดีนะฮฺ มุเนาะวะเราะฮฺ : ศูนย์กษัตริย์พะอืดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน

สุนทร ปิยะวสันต์. 2550. การสอนอัลกุรอานโดยใช้ระบบกีรออาตี การบริหารจัดการและการ

จัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์

Abu Dāud, Sulaiman Ibn Ashath. 1988. Sunan Abi Dāwud. (سنن أبي داود) Dar Ihya' al-Sunnah al-Nabawiyah.

Muhammad Ibn Muhammad al-Ghazaliy. 1986 . (إحياء علوم الدين). Ihya'Ulum al-Din.

Lubnan : Dar al-kutub al-'Ilmiah.

Syeikh Daud bin Abdullah al-Fatoni. n.d. Bughyat al-Tulab Bangkok : Maktabah wa Mathaah Muhammadal-Nahdi wa Auladuh.

จีรนนท์ พันฉลาด. 2552. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชากีเราะห์ เจ๊ะแฉ. 2552. พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 .วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา. วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สปียัน แฉนา. 2553. การปฏิบัติการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เปิดสอนสองระบบ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อัมมัดชากี มาหามะ. 2551. สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.

วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฮอซาลี บินล่าเต๊ะ .2552. หลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์